Prijedlog I. domobranskog zbora od 23. studenoga 1941.

Prijepis objavljenog dokumenta · za čitanje uz članak na portalu Skrivena povijest

UREĐENI PRIJEPIS — NIJE FAKSIMIL IZVORNIKA. Tekst je složen prema prijepisu koji je dostavio autor. Zadržan je povijesni jezik; spojeni su prijelomi redaka i ispravljene očite pogreške strojno prenesenog teksta. Umetnute bilješke iz zbornika izdvojene su na kraju. Za znanstveno citiranje i provjeru potpisâ valja usporediti tiskano izdanje i arhivski predložak.

BR. 338 — Naslov u objavljenom zborniku

PREDLOG ZAPOVJEDNIŠTVA 1. DOMOBRANSKOG ZBORA OD 23. NOVEMBRA 1941. MINISTARSTVU DOMOBRANSTVA ZA OBRAZOVANJE POVJERENIŠTVA ZA JAVNI RED I POREDAK ZA VELIKU ŽUPU GORA I POKUPLJE RADI SPREČAVANJA ZLOČINA USTAŠA NAD PRAVOSLAVCIMA U KOTARU GLINA[1]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
ZAPOVJEDNIŠTVO
I. DOMOBRANSKOG ZBORA
Br. 645/Tajno
U Sisku, dne 23. studenog 1941. g.

U RUKE
MINISTARSTVU HRVATSKOG DOMOBRANSTVA
/Glavni stožer/
/U RUKE GLAVARA GLAVNOG STOŽERA/.-

Prijedlog za obrazovanje povjerenstva u Velikoj župi Gora i Pokuplje.

Prema podatcima koje je prikupila Velika Župa Gora koje su dostavili zapovjednici posada Petrinja i Glina kao i po mojem osobnom saznanju, stanje u kotaru Glina je sliedeće:

18. studenog pripremni ustaški sat iz s. Maje pod zapovjedničtvom poručnika Petračića /učitelja iz Maje/ u jačini od 80 ustaša krenuo je u pravcu sela Klasnića, navodno u cilju da pronađe jednog nestalog ustašu. - Budući da su išli bez dovoljnog osiguranja, upali su kod Bjele Vode u zamku odmetnika u momentu, kada su se počeli razilaziti po seoskim kućama. - Dobili su jaku vatru sa svih strana i mogli su se izvući samo pomoću 30 oružnika, koji su na vrieme uočili situaciju. Tom prilikom imali su tri mrtva i 6 ranjena /od kojih 2 oružnika/. - Zatražili su pomoć, te su im upućena dva ustaška sata iz Gline, koja su pročistila teren u pravcu s. Klasnići, ali nisu naišli na otpor, te su zanoćili u s. Maji.-

19. ovog mjeseca organizirana je veća akcija od strane ustaških postrojbi, koje su noću 18/19 stigle iz Zagreba i Kostajnice. U ovoj akciji učestvovalo je navodno 11 ustaških

satova, 6 tenkova i odred motociklista. U ovoj akciji trebalo se očistiti od pobunjenika prostor Dragotina - Bijele Vode - Drenovac - V. i M. Gradac i Kozaperovica.-

Prema suglasnim izvještajima očevidaca, nije se u obće u toj akciji naišlo na prave odmetnike, već je samo pobijeno oko 800 ljudi - muškaraca, žena i djece. Sela Banski Grabovec, Dragotina, Bijele Vode i M. Gradac popaljena su. Prikupljeno je mnogo blaga i u 21 vagon otpremljeno navodno u Zagreb.-

Navodi ustaša, da su pobili 500-1000 četnika ne mogu se ozbiljno uvažiti, jer bi u tom slučaju morali biti jaki gubitci ustaša i veliki plijen u oružju, a toga u obće nema.-

Da nisu naišli na oboružane četnike, potvrdili su mi dvojica meni poznatih ustaša.-

U Petrinjskoj bolnici ima više ranjenih grčkoistočnjaka među njima jedna nožem izbodena žena, čije djete je ubijeno u naručju.

Ovakvi i slični postupci od strane ustaških postrojbi u ovom kraju izazvali su krajnje ogorčenje i revolt pučanstva, kako grčkoistočnjaka tako i Hrvata. Hrvati se punim pravom boje odmazde i nisu više sigurni za svoj život i imetak, te traže zaštitu vojske. Ogorčenje kod grkoistočnjaka je na vrhuncu, jer se ovaj nemili slučaj dogodio među njima, gdje ima veliki broj prelaznika na katoličku vjeru i jer im je opetovano garantirana sloboda i puna zaštita njihovih osoba i imetka čak i od strane najpozvanijih državnih organa. Vrlo težak utisak proizveo je ovaj događaj odmah poslie Velikodušnog prijema prelaznika od strane samog Poglavnika u Zagrebu.-

U ovom kraju stvarno postoje manje četničko-komunističke grupe, koje baziraju na Šamaricu, odnosno Petrovu Goru. Gro pučanstva je ipak ostao miran, što u buduće ne možemo očekivati, jer narod više ne vjeruje nikakvim obećanjima i izjavama. Zbog ovakvog rada ustaških postrojbi čitav ustaško nacionalni pokret u tom kraju gubi teren u širim hrvatskim masama, a da i ne govorimo o grkoistočnjacima, čije simpatije prelaze listom na stranu odmetnika.-

Zadnji je čas da se ovakvim zulimima stane na kraj bar na Kordunu i da se u tu svrhu odredi i za Veliku Župu Gora, pa i Pokuplje, povjerenstvo za uspostavu javnog reda i poretka istog sastava kao i povjerenstvo pukovnika Mraka, koje bi odmah bezodvlačno moralo krenuti na teren i pokušati vratiti vjeru naroda u Državu. Povjerenstvo treba izvidjeti uzroke ovog stanja, prema krivcima strogo postupiti, te da se bar donekle dade i stradalom pučanstvu i hrvatskom življu bar djelomična satisfakcija.

Saznao sam da se priprema ustaška akcija čišćenja na selo Majska Poljana /istočno od Gline/ i ako za to nema nikakove potrebe. Savezno sa brzojavkom Br. 644/Taj od danas, upućenom Predsjedničkom uredu Ministarstva hrvatskog domobranstva, molim da se svaka samovoljna napadna akcija ustaških postrojbi u ovom kraju zabrani, a da se rukovodstvo nad eventualno potrebnim akcijama povjeri isključivo domobranstvu, odnosno oružničtvu.

Stanje na području ovih župa kao i u bosanskom dielu područja ovog domobranskog sbora postaje sve teže. - Mjesta bez vojne posade prelaze milom ili silom na stranu četnika, koji po primljenim izvještajima danomice sa sve većim uspjehom pozivaju grkoistočnjake, pa i muslimane, a u najnovije vrieme i katolike na suradnju. - Na dnevnom redu su pljačke hrvatskih sela i odvođenje muškaraca u šumu. Što je još

opasnije, posliednjih dana četnici u izvjestnim predjelima zapadne Bosne i u Lici pozivaju hrvatsko stanovničtvo na povratak svojim kućama obećavajući im miran život, dok će im u protivnom opljačkati i popaliti kuće. Kako su nam sada posade vrlo malobrojne, mi nemamo mogućnosti da interveniramo, pa su sela, naročito ona udaljenija od glavnih prometnih veza, gotovo sasvim prepuštena milosti i nemilosti pobunjenika.-

Napred izloženi postupci pogoršavaju stanje i u kotaru Glina, Vrgin Most, Petrinja i Kostajnica.-

U slučaju jačeg pobunjeničkog pritiska može biti ugrožen i prostor donjeg Pokuplja i Posavine. - Ovaj Sbor za pariranje ovog međutim nema skoro nikakovih mogućnosti, jer su vojarne izpražnjene, a sve područne četne jedinice /Osim djelova 2. pješačke pukovnije u Zagrebu/ su već angažirane bilo u Bosni, bilo na osiguranju prometa.-

Molim ovaj priedlog uzeti u ozbiljno razmatranje savezno sa onim što će po istome iznjeti Poglavniku ovih dana Veliki Župan Županije Gora.-

Paraf
Gen. Lakše
24./

ZAPOVJEDNIK, GENERAL
Rumi s. r.[3]

Bilješke objavljenog izdanja i napomena o prijepisu

[1] Prepis u VII, Vojni arhiv, ANDH, k. 75, reg. br. 6/3-5. Dokument se nalazi kao prilog uz ostale izvještaje o ustaškim zločinima u selima glinskog kotara, koje general Lakša upućuje vojskovođi i Ministarstvu domobranstva sa molbom „da mogu izvestiti nemačkog generala o ovome događaju pošto izgleda da on ima o tome točne podatke pa mu ih sada ne možemo zatajiti". Urednička bilješka zbornika dodaje da se misli na zločine ustaša koje nije moguće sakriti.

[2] Vidi dokumente br. 349 i 366 te dokument ANDH, k. 75, reg. br. 6/3-2.

[3] Dragutin Rumler. U dostavljenom prijepisu potpis je prenesen kao „Rumi s.r."; identifikacija se oslanja na uredničku bilješku zbornika.

Urednička napomena: tekst je prenesen u čitljivom prijepisu, uz ispravke očitih pogrešaka pri digitalnom prijenosu. Za doslovno citiranje preporučuje se usporedba s tiskanim izdanjem.

IZVOR: Zločini na jugoslavenskim prostorima u Prvom i Drugom svjetskom ratu, tom I., knjiga 1., dokument br. 338, str. 844–846. Digitalna zbirka: Biblioteka Znaci, znaci.org/zb/4_25_1.pdf